

Richter János római katolikus lelkész uré az érdem, hogy a törvény rideg kifejezése helyett új, finomabb kifejezést tudott alkalmazni és ilyen módon zengzetes magyar nyelvünk szokincsét becses gyöngyszemmel gyarapította.

Sajnos, ezzel a megállapítással, az érdemnek ezzel az elismerésével semmiképpen sem tekinthetjük az ügyet befejezettnek. Mert a szóban levő *Népszava*-példányok postára adásuk pillanatáig a *Népszava*-kiadóhivatal jogos tulajdona, azon túl pedig a címzett hadikórházakban fekvő sebesült katonáké, akiknek kívánságára, akik számára az illető hadikórházak vezetői tőlünk a lapokat kérték. A lappéldányok elsülyesztésébe tehát nem nyugodhatunk bele sem mi, sem a haza védelmében megsebesült — talán örökre megnyomorodott vagy a halál küszöbére jutott — testvéreink, akiket a küldött példányok jogosan megilletnek. Mi tehát jogorvoslatot kérünk az elsülyesztési művelet ellen és reméljük, hogy azt az illető hatóságoktól meg is fogjuk kapni, egyszerűen a jog sérelem nyilvánosságra hozatala alapján. Ha ebben a föltevésünkben csalódnánk, akkor a jogorvoslat más útját kell keresnünk; azt az útját, amelyet a fent idézett törvény megjelöl és amely út — a 334. § szerint minősülő esetről lévén szó — a 105. és 106. § alapján három évig áll számunkra nyitva.

De ha meglesz is a jogorvoslat, amelyet vagy az illetékes hatóságok fognak nekünk önként szolgáltatni, vagy magunk próbálunk a másik úton megszerezni... az ügyet még azzal sem tekinthetjük elintézettnék. Ugyanis fölmerülnek itt bizonyos kérdések, amelyeket tisztázni kell.

Első kérdésünk ez: Mi köze van a biboros hercegprimás ő Eminenciájának a fent jellemzett sajtósági elsülyesztési művelethez? Miért tesz Richter János lelkész ur éppen *önke* — a magyarországi katolikus egyház fejének — jelentést a tapintatosan és titokban végrehajtott elsülyesztésekről? Talán az ő kezében futnak össze a szálai annak a titkos szervezetnek, amely „*lelkes, jó katolikusokhoz*” méltó, nemes föladatnak tekinti idegen lapoknak, idegen tulajdonnak *eltüntetését*? (A jelentés szerint ugyanis: „egy lelkes, jó katolikus uriaszszony... vállalta magára... a nemes föladatot, hogy ezeket a lapokat *eltünteti*.”) Erre a kérdésre szeretnénk feleletet kapni. Mert arról ugyan van tudomásunk (kezünk között levő okmányok bizonyítják), hogy öt év előtt a hercegprimás egyenes kívánságára a kormány fölfüggesztett egy egyesületet; de abban az esetben a kormány cselekedett és pedig a törvények által (sajnos) megengedett módon; de a mostani esetben a magas

egyházi méltóság a kormány és az illetékes hatóságok tudta nélkül, sőt bizonyára azoknak szándéka ellenére, saját tapintatosan és titokban működő szervei által avatkozott bele mások világnézeti, lelkiismereti dolgaiba..., ha ugyan Richter János plébános ur nem tévedésből címezte a jelentését éppen öhozzá.

Másik kérdés: A háboru elején kihirdették az istenbékét. Szünjenek meg az ellentétek, csittuljanak el a világnézeti küzdelmek és osztályharcok, hogy osztatlan erővel védhessük a hazát! Az ilyen állapot mindig javukra válik az uralmon levő osztályoknak és világfölfogásoknak, mindig káros az elnyomott osztályoknak. És a szocialista párt még sem tett semmit annak a hangulatnak a megzavarására, amelyet az istenbéke hirdetői az állam érdekében valónak mondtak. Odaát pedig így értelmezik az istenbékét? Így? Hogy „minden megengedhető eszközzel” elnyomják a mi szavunkat, amelyet még az illetékes világi hatóságok cenzurája is veszélytelennek ítélt a közérdekre nézve? Minden megengedhető eszközzel? még azzal is, amelyet Richter nyelvújító ur elsülyesztésnek nevez, amelyre azonban a büntetőtörvénynek is, a tilparancsolatnak is egészen más kifejezése van?... Ha igen, akkor kétségbe kell vonnunk, hogy az igazán „jó katolikusok” egyetértének azzal a szervezettel, amelynek szolgálatában Richter János lelkész ur azt a történelmi dokumentumnak is rendkívüli beszámolót írta.

Az illető hatóságokhoz is van kérdésünk: A sorozáskor nem tettek különbséget szocialista és nemszocialista férfiak között; a harctéren sem; a szocialisták éppen úgy, kivették részüket a háboru minden szenvedéséből és áldozatából, mint az antiszocialisták; sőt még nagyobb mértékben, mert a szegényebb osztályt ugyanaz a veszteség sokkal erősebben sújtja, mint a gazdagot. Szabad-e tehát a katonai szolgálat bármely ágazatában és legfőképpen a hadikórházakban különbséget tenni szocialista és nemszocialista sebesültek között? Szabad-e a szocialista katonától elvonni azt a lapot, amelyet ő akar olvasni? Szabad-e a sebesült harcos tehetetlen állapotát lélekhalászásra fölhasználni?... Mi hisszük, hogy a hatóságok ezekre a kérdésekre határozott nem-mel fognak felelni; hiszen maguk a hadikórházak vezetői is az egyedül helyes álláspontot foglalták el és nem osztályozták a katonákat politikai hitvallás szerint, nem gyakorolnak rájuk lelkiismereti preszsiót. De mégis óhajtjuk, hogy ebben az ügyben megnyugtató nyilvános nyilatkozat történjék. Különösen pedig a Hadsegélyző Bizottságtól és annak kórházi albizottságától kérdezzük itt nyilvánosan: volt-e eddig tudomása Richter urék elsü-

Sülyesztés.

Új szó. Vagy inkább: régi szó, de új jelentést kapott. Valakik a *Népszava*-példányokat, amelyeket kiadóhivatalunk — az „Országos Hadsegélyző Bizottság III. számú (kórházi) albizottsága” kérésére — a hadikórházaknak a sebesült katonák számára ingyen küld, „föltünés nélkül s tapintatosan” és „természetesen titokban”, eltulajdonítják jogos tulajdonosaik elől. Ez a művelet neveztetik elsülyesztésnek.

A büntetőtörvény az ilyen „tapintatosan” és „természetesen titokban” véghezvitt műveletet más néven nevezi, mondván szó szerint a következőket:

Aki idegen ingó dolgot másnak birtokából vagy birlatából annak beleegyezése nélkül azon célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. (1878 évi V. tc. 333. §.)

lyesztési műveleteiről? Ha pedig eddig nem volt, de most már van: milyen eljárást szándékszik követni a jelzett műveletekkel szemben?

Végül még a mi elvtársainkhoz van egy szavunk ezzel az üggyel kapcsolatban: Újabb agitációt kezdtünk a *Népszava* terjesztése érdekében. Most, amikor látják, hogy *kik és milyen eszközökkel* küzdenek a szocializmus ellen, bizonyára átértik és átérzik, hogy az illetők *miért* akarják a szocializmus nemes eszméit elnyomni. És ez egy okkal több lesz arra, hogy a szokottnál is nagyobb buzgalommal agitáljanak a *Népszava* érdekében. Odaát jó mi ellenünk minden eszköz; ezzel szemben nekünk szervezkedésre, erőre van szükségünk, ezen azután megtörnek majd a válogatás nélkül alkalmazott elnyomóeszközök.